

Piteå kommun
Utbildningsförvaltningen

Redovisning av kränkande behandling, trakasserier och diskriminering januari - mars 2020

Sammanfattning

Av den fördjupade uppföljningen framgår att det under perioden januari – mars 2020 har rapporterats 53 anmälningar. 2 av anmälningarna kommer från förskolan, 1 från förskoleklass, 49 stycken kommer från grundskolan och 1 anmälan från gymnasiet.

Under perioden har tidigare års trender med stora skillnader i antalet inkomna anmälningar från norra och södra området hållit i sig. 75 % av anmälningarna, vilket motsvarar 39 anmälningar, kommer från norra området och 25 % av anmälningarna, vilket motsvarar 13 anmälningar, kommer från södra området.

Antalet anmälningar där personal uppges ha kränkt barn/elev uppgår under perioden till en anmälan. Det är den hittills lägsta siffran under ett kvartal.

Av uppföljningen framgår att drygt 80% av kränkningarna sker inom skolans område, exempelvis på skolgården, i matsalen och i elevcaféterior, samt i klassrummet. En anledning till detta kan vara att det är platser där det finns personal och andra människor som uppmärksammar den kränkande behandlingen.

Det är sedan mitten av september 2019 möjligt att lämna in anmälningar och avslut digitalt.

Inledning

Syftet med en kontinuerlig uppföljning av anmälningarna är att ge nämnden en fördjupad analys av innehållet i anmälningarna.

Lagstiftning och begrepp

6 kap 10 § skollagen och 2 kap 7 § diskrimineringslagen (2008:567) uppger är personal som får kännedom om att ett barn eller elev anser sig ha blivit utsatt/kan antas ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till förskolechef eller rektor. Förskolechefen eller rektorn är därefter skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen har delegerat till förskolechef eller rektor att skyndsamt utreda och i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling eller trakasserier.

Enligt 6 kap 3 § skollagen är kränkande behandling ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barn eller elevs värdighet. Exempel på kränkande behandling är nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden, fysiskt våld, utfrysning eller hot.

Trakasserier är ett uppträdande som kränker barn eller elevs värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna. Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Trakasserier kan barn och elever utsätta varandra för. När personal trakasserar barn och elever är det förbjudet och juridiskt betraktas det som diskriminering.

Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas direkt eller indirekt med koppling till någon av diskrimineringsgrunderna:

- Kön
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller trosuppfattning
- Funktionshinder
- Sexuell läggning
- Ålder

Diskriminering förutsätter att personen som utsätter är i en maktutövande position. Inom skolväsendet kan endast huvudmannen eller personal anses skyldig för diskriminering, barn och elever kan alltså inte diskriminera varandra i juridisk mening.

Inkomna anmälningar januari – mars 2020

Under perioden har det totalt kommit in 53 anmälningar från verksamheten, att jämföra med 27 anmälningar under samma period 2019 och 42 stycken 2018. I 31 av fallen (58%) är det flickor som blivit kränkta, i 22 av fallen (42%) är det pojkar som upplever att de blivit kränkta, detta är exakt samma procentuella fördelning som motsvarande period 2019. I den här rapporten kommer även ett avsnitt om hur fördelningen ser ut för de som kränker och vilken typ av kränkning som är vanligast för respektive kön.

I 52 av fallen är det elev som har kränkt elev, 1 fall rör personal som har kränkt barn eller elev.

Under januari rapporterades 11 anmälningar, i februari 27 stycken i mars 15 stycken. Under samma period 2019 rapporterades 7 anmälningar i januari, i februari 2 stycken och i mars 18 stycken.

De i särklass flesta anmälningarna kommer från grundskolan som har lämnat in 49 anmälningar under perioden, det högsta antalet under en tremånadersperiod sedan Utbildningsförvaltningen började redovisa inkomna anmälningar på det här sättet. Förskolan har rapporterat in 2 anmälningar, förskoleklass 1 anmälan och gymnasiet har rapporterat 1 anmälan.

Av inkomna anmälningar framgår att de flesta kränkningarna under perioden skett i mellanstadiet. Under perioden har överlägset flest kränkningar skett i årskurs 5 och årskurs 8.

Jämförelse Norra och Södra området

Från norra området, Rosvik, Porsnäs, Backgårds, Solander, Kullen, Björklunda, Christina, Norrmalm, Backen, har det under perioden kommit 39 anmälningar. I norra området finns ca 3 380 barn/elever. Södra området, Jävve, Hortlax, Norrby, Bergsviken, Pitholm, Munksund, Klubbgården, Strömnäs, Sjulnäs, Infjärden, har för samma period rapporterat 13 anmälningar. I södra området är det också ca 3 380 barn/elever. Dessa siffror visar att mönstret som visade sig under 2018 och 2019, det vill säga att norra området står för 75-80% av anmälningarna, håller i sig även första kvartalet 2020.

Från gymnasiet har det under perioden kommit in totalt 1 anmälan från enhet Mimer, anmälan gäller en elev i årskurs 2.

Antalet anmälningar varierar kraftigt mellan skolorna och över tid. En enskild händelse kan göra att en skola får rapportera in många anmälningar om kränkande behandling vid ett och samma tillfälle, så är fallet för exempelvis Bergsviksskolan under den här perioden.

Tidigare kränkningar

Vid en analys av de 53 inkomna anmälningarna har det kunnat konstateras att 11 av dessa elever blivit utsatt för kränkande behandling vid minst två tillfällen under 2018, 2019 och 2020. 5 elever har blivit utsatt 2 gånger, 3 elever har blivit utsatt 3 gånger det sista året och 3 elev har blivit utsatt för kränkande behandling mer än 3 gånger det senaste året. Under den här tremånadersperioden har 4 elever blivit utsatt för kränkande behandling mer än en gång.

Kännedom om händelse och tid från händelse till inkommen anmälan till huvudmannen

En anmälan och utredning om kränkande behandling ska enligt skollagen ske ”skyndsamt”. Enligt en av JP Infonets expertjurister ska anmälan vara gjord samt utredning ska ha satts igång inom ”några dagar”. Av ett antal hovrättsfall kan man dra slutsatsen att det inte får gå många dagar innan utredning påbörjas och sedan bedrivs effektivt.

I 39 fall av de inlämnade 53 anmälningar fick rektor kännedom om händelsen inom 2 dagar. I resterande fall tog det mer än sex dagar innan de fick vetskap om att ett barn/en elev upplevt sig kränkt. I dessa fall är det vanligt att rektor uppgett att kränkningen skett i exempelvis november, under VT-19, i början av vecka 3 och så vidare. I två fall har rektor uppgett att de inte vet när kränkningen ska ha ägt rum.

I 42 av fallen har huvudmannen får vetskap om kränkningen inom 4 veckor. En anledning till att det i vissa fall tagit längre tid än vanligt att rapportera kränkningarna till huvudmannen kan vara att det i början av perioden var jullov och att vissa rektorer då varit lediga. Sedan rektorerna har möjlighet att lämna in anmälningar om kränkande behandling digitalt kan man generellt se att anmälningarna kommer till huvudmannens kännedom snabbare än tidigare.

Avslutade ärenden

Under perioden har 18 anmälningar om avslut lämnats in.

Det finns för tillfället ett stort antal oavslutade ärenden om kränkande behandling. En sammanställning av oavslutade ärenden kommer göras och skickas till respektive rektor.

Vart sker kränkningar, trakasserier och diskriminering och olika typer av kränkningar

Av de 52 inkomna anmälningar sker 81 %, vilket motsvarar 42 anmälningar, av kränkningarna i skolans lokaler exempelvis i klassrummet, på skolgården, i matsalen, i kapprum och i caféterian.

I arbetet med sammanställning av inkomna anmälningar har respektive anmälan kategoriserats genom ett specifikt uttryck för kränkande behandling. Under perioden blev 11 elever utsatt för en kombination av psykisk och fysisk kränkning. 17 elever blev utsatt för verbala kränkningar, exempelvis när en elev blir utsatt för hot och nedsättande kommentarer. 13 elever har under perioden blivit utsatt för fysiska kränkningar, så som slag, knuffar, att få snö kastat på sig. 4 elever har blivit utsatt för psykiska kränkningar genom utfrysning, utpekningar och blickar och 7 elever har blivit utsatt via sociala medier.

Vem kränker vem?

I den här rapporten har det gjorts en sammanställning av vem som kränker vem och vilken typ av kränkning som är vanligast för respektive kön. Flicka/flickor har kränkt flicka/flickor vid 7 tillfällen, flicka/flickor har kränkt pojke/pojkar vid 1 tillfälle, pojke/pojkar har kränkt pojke/pojkar vid 17 tillfällen och pojke/pojkar har kränkt flicka/flickor vid 17 tillfällen. I 10 av anmälningarna är könen på de kränkta inte uppgett.

Vid 1 tillfälle under den här perioden har personal kränkt barn/elever. Alla dessa ärenden föredras muntligt för barn- och utbildningsnämnden.

Analys

Uppfattningen är att kränkande behandling fortsatt har varit ett stort samtalsämne i många olika forum i våra verksamheter. Ett resultat av detta är att antalet anmälningar till huvudmannen har ökat jämfört med tidigare år. Detta ska ses som något positivt då det indikerar att förvaltningens verksamheter följer skollagens bestämmelser samt tar barn och elevers signaler och upplevelser om kränkande behandling, trakasserier och diskriminering på allvar.

Resultatet av enkäten Personligt som genomförs i årskurs 7 och 9 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet visar att fler flickor än pojkar upplever sig kränkta, något som stämmer överens med första kvartalets anmälningar om kränkande behandling.

Från och med september 2019 är det möjligt för rektorerna att lämna in sekretesshandlingar digitalt, detta är något som förhoppningsvis underlättar administrationen kring anmälningarna.

En uppdaterad version av anmälan om kränkande behandling skickades ut till alla rektorer under september månad men det finns fortfarande ett antal rektorer som använder sig av fel blankett. Att använda sig av fel blankett innebär att förvaltningen inte får in all efterfrågad statistik. Vid barn- och utbildningsnämndens sammanträde den 28 maj 2020 kommer ett ärende gällande ändring av blanketten för avslut att tas upp.
